

залежності від тяжкості вчиненого злочину до відповідного сектору кримінально-виконавчої установи закритого типу.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 5 трав. 2016 р.: офіц. текст. – Київ : Паливода А. В., 2015. – 212 с.
2. Кримінально-виконавче право України (Загальна та Особлива частини) : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Джужі. – Київ : Юрінком Інтер, 2002. – 298 с.
3. Энциклопедия уголовного права : [многотомное издание] / отв. ред. В. Б. Малинин. – СПб. : Издание профессора Малинина, 2008. – Т. 8 : Уголовная ответственность и наказание. – 2007. – 798 с.
4. Ной И. С. Теоретические вопросы лишения свободы / И. С. Ной. – Саратов : Саратов, 1965. – 167 с.
5. Тимовська Н. В. Позбавлення волі як вид покарання / Н. В. Тимовська // Актуальні питання реформування правової системи України. – Т. II: Збірник наукових статей. – 2014 – 164 с.

Романюк Ганна Валентинівна, курсант
3 курсу Прикарпатського факультету
(м. Івано-Франківськ) НАВС
Науковий керівник: старший викладач
кафедри кримінально-правових дисциплін
та оперативно-розшукової діяльності
Прикарпатського факультету (м. Івано-
Франківськ) НАВС, кандидат юридичних
наук ***Процюк О. М.***

ПРОЦЕСУАЛЬНА САМОСТІЙНІСТЬ І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ СЛІДЧОГО

Досудове розслідування щодо кримінальних правопорушень здійснює слідчий, повноваження якого визначені ст. 40 КПК України [1, с. 23].

Загалом, у правовій теорії процесуальну незалежність слідчого поєднують з його процесуальною самостійністю. Наявність між ними спільних ознак, які також обумовлюються, у тому числі, й існуванням спільних для них спеціальних гарантій, свідчить про безперечну та безперервну взаємодію.

На слідчого покладено обов'язок здійснювати як досудове слідство, так і дізнання, і, за умови виконання його письмових доручень, такими ж повноваженнями наділяються й співробітники оперативних підрозділів.

З моменту прийняття КПК України і до сьогодні виникає чимало дискусій щодо процесуальної самостійності слідчого. На це значною мірою впливає відсутність у кримінальному процесуальному законодавстві (утім, як і в КПК України 1960 року) визначення поняття «процесуальна самостійність і незалежність слідчого».

В період дії КПК України 1960 року з цього приводу існували різні думки: 1) що внаслідок піднаглядності слідчого прокуророві та підконтрольності керівникові слідчого підрозділу не могло бути мови про його процесуальну незалежність, натомість було місце його процесуальної самостійності, яка була пов'язана з відповідальністю, та сполучена з прокурорський наглядом і відомчим контролем; 2) процесуальна самостійність слідчих та їх незалежність розглядалися як тотожні поняття; 3) при прийнятті процесуальних рішень слідчий був самостійним, а процесуальна незалежність була притаманна йому як учаснику процесу [2, с. 94].

Ігнорування позитивного досвіду, набутого за часів дії КПК України 1960 року, призвело до остаточної втрати слідчими залишків своєї процесуальної незалежності, а їх процесуальна самостійність стала мінімально можливою і фактично наблизилася до процесуальної самостійності колишнього дізнавача органу дізнання. І, зрозуміло, що за таких умов законодавець у чинному КПК України не став покладати на них повну відповідальність за всі рішення та про проведення слідчих (розшукових) дій та їх законне і своєчасне проведення, як це було раніше, а тільки за законність та своєчасність здійснення ними процесуальних дій [3, с. 4].

КПК України надає слідчому право проводити як слідчі (розшукові), так і негласні слідчі (розшукові) дії. Їх проведенню в окремих випадках передують отримання постанови прокурора чи ухвали слідчого судді. Якщо ж проаналізувати самостійність повноважень слідчого щодо можливості проведення слідчих (розшукових) дій без отримання такої постанови чи ухвали, то їх, виявляється, не так і багато: це пред'явлення особи, речі, трупа для впізнання, впізнання в режимі відеоконференції, у

випадках, коли сторона кримінального провадження не заперечує проведення такої дії, допит, проведення слідчого експерименту, що не проводиться в житлі чи іншому володінні особи. Інші різновиди слідчих (розшукових) дій проводяться за рішенням прокурора або з дозволу слідчого судді, що суттєво обмежує процесуальну самостійність слідчого під час досудового розслідування.

З усієї системи негласних слідчих (розшукових) дій слідчий самостійно уповноважений приймати рішення стосовно таких як: виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, здобуття відомостей з електронних інформаційних систем, доступ до яких не обмежується її власником. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу та спостереження за особою до постановлення ухвали слідчого судді, здійснюються у виняткових випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Згідно зі ст. 269 КПК України, для пошуку, фіксації й перевірки під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину відомостей про особу та її поведінку, або тих, із ким ця особа контактує, або певної речі чи місця в публічно доступних місцях може проводитися візуальне спостереження за вказаними об'єктами або візуальне спостереження з використанням відеозапису, фотографування, спеціальних технічних засобів для спостереження [4, с. 143].

Деякі науковці вважають за доцільне передбачити в КПК України те, що слідчому та за його дорученням працівникам уповноважених оперативних підрозділів дозволятиметься проводити візуальне спостереження за невстановленими особами, котрі були виявлені в процесі негласних слідчих (розшукових) дій, з метою подальшого отримання їхніх персональних даних і (або) доказів їхньої причетності до вчинення злочину. Таке спостереження має проводитися до моменту, коли здобутих у процесі стеження даних буде достатнього для встановлення особи або її затримання за підозрою в учиненні злочину, але не більше ніж 24 години [5, с. 48].

Погоджуємося з позицією О. Кіпра щодо підтримання всесвітньої практики стосовно здійснення слідчим

безпосереднього спостереження, що проводиться для цілей спеціального розслідування з метою отримання інформації приватного характеру, й необхідністю доповнити КПК України повноваженням слідчого самостійно приймати рішення щодо візуального спостереження за особою в публічно доступних місцях у вигляді вмотивованої постанови [4, с. 143–144].

На нашу думку, КПК України значно обмежує повноваження слідчого в частині прийняття рішень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій. Звичайно, таке його становище суттєво звужує процесуальну самостійність слідчого і перешкоджає якісному розслідуванню, вимагаючи внесення коректив щодо надання ширшого кола повноважень слідчому в ході досудового розслідування. Слідчий перебуває у залежності від прокурора, керівника органу досудового розслідування та слідчого судді, що здійснюють за ним відповідно прокурорський нагляд, відомчий та судовий контроль [4, с. 143].

Отже, особливістю процесуальної самостійності слідчого є те, що вона є однією із найважливіших умов повного та ефективного розслідування. Можливість, надана слідчому, самостійно приймати рішення щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, прийняття інших процесуальних рішень є основою проведення досудового розслідування. Процесуальна самостійність слідчого дозволяє належно встановити обставини кримінального провадження та прийняти відповідне процесуальне рішення. Головним елементом процесуальної самостійності слідчого є його повноваження самостійно визначати напрямки розслідування, послідовність проведення процесуальних дій та нести повну відповідальність за їх законне і своєчасне проведення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 16 лют. 2016 р.: офіц. текст. – Київ : Алерта, 2016. – 290 с.

2. Канфуї І. В. Процесуальна самостійність та незалежність слідчого як характеристика його місця і ролі на стадії досудового розслідування / І. В. Канфуї // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Т. 4. – № 2. – С. 93–96.

3. Ляш А. О. Процесуальна самостійність і незалежність слідчого за новим КПК України / А. О. Ляш, О. В. Баулін // Часопис Академії адвокатури України. – 2013. – № 1. – С. 1–6.

4. Кіпер О. Розширення самостійних повноважень слідчого як основного вияву його процесуальної самостійності / О. Кіпер // Национальный юридический журнал: теория и практика. – 2017. – № 477. – С. 142–145.

5. Грібов М. Л. Правові підстави візуального спостереження: проблемні питання / М. Л. Грібов // Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним законодавством України : матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 8 листоп. 2012 р.). – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2012. – С. 47–49.

Степко Олена Вікторівна, курсант
3 курсу Прикарпатського факультету
(м. Івано-Франківськ) НАВС

Науковий керівник: старший викладач
кафедри кримінально-правових дисциплін
та оперативно-розшукової діяльності
Прикарпатського факультету (м. Івано-
Франківськ) НАВС, кандидат юридичних
наук **Максимів Л. В.**

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні [1, с. 76].

Підставами для проведення слідчої (розшукової) дії є наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети.

Слідчий, прокурор вживає належних заходів для забезпечення присутності під час проведення слідчої (розшукової) дії осіб, чий права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені. Перед проведенням слідчої (розшукової) дії особам, які беруть у ній участь, роз'яснюються